

Marek Gumkowski

"Literatura barska (1767-1772)",
Janusz Maciejewski [w:] "Przemiany
tradycji barskiej", Kraków 1972 :
[recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 15/46, 172

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(II) MACIEJEWSKI Janusz: Literatura barska (1767-1772). W: Przemiany tradycji barskiej. Studia. (Materiały Sesji Naukowej zorganizowanej przez Instytut Badań Literackich PAN w dniach 18-19 marca 1970 w Warszawie. Teksty przygotował zespół pod kier. Z.Stefanowskiej). Kraków 1972, s. 59-89.

Literaturę związaną tematycznie z konfederacją barską autor wpisuje w trzy całości obszerniejsze: "folklor szlachecki", okolicznościową literaturę polityczną oraz całość kultury polskiej tamtego okresu. Omawiając charakterystyczne gatunki poezji i prozy politycznej tych lat, wskazuje na wykształcanie się nowych form literackich (m.in. dramaturgicznego poprzednika XIX- i XX-wiecznej "szopki politycznej"). Czynniki, które miały w przyszłości zaważyć na odbiorze i znaczeniu literatury barskiej, były nowe elementy świadomości społecznej: poczucie zagrożenia sarmackiego świata wartości, duch żołnierski, będący odnowieniem tradycyjnego ideału patriotycznego, oraz duch szlachecko-demokratyczny i republikański.

BP/46/55

M.G.

(II) MICHAŁSKI Jerzy: Mentalność polityczna konfederatów barskich. Próba charakterystyki. W: Przemiany tradycji barskiej. Studia. (Materiały Sesji Naukowej zorganizowanej przez Instytut Badań Literackich PAN w dniach 18-19 marca 1970 w Warszawie. Teksty przygotował zespół pod kier. Z.Stefanowskiej). Kraków 1972, s. 7-27.

Choć bardzo różnorodne było rozwarstwienie społeczne uczestników ruchu konfederackiego, można, zdaniem autora, mówić ogólnie o mentalności politycznej barzan, nie wdając się w określenie różnic pomiędzy poszczególnymi stanowiskami. Upadek kultury politycznej w czasach saskich, zastąpienie wiedzy o Europie i doświadczenia dyplomatycznego przez retorykę i zastarzałe wyobrażenia historiozoficzne, były jedną z podstawowych przyczyn braku realizmu w rachubach politycznych konfederatów. W atmosferze fikcji i samozakłamania rodziły się nadzieje na poparcie sprawy barskiej ze strony Austrii, Francji, Turcji, a nawet Prus. Popularności ruchu barskiego w sferze ideowej należy szukać nie w racjonalnym rozumowaniu politycznym, lecz w oddziaływaniu czynnika emocjonalnego na środowisko szlacheckie.

BP/46/56

M.G.